

MÜSTƏQİLLİK İLLƏRİNDƏ “ELM” NƏŞRİYYATININ KİTAB REPERTUARI

Ellada Balayeva

BDU, Kitabşünaslıq və nəşriyyat işi kafedrasının dissertantı

Bu gün nəşriyyat praktik olaraq hər bir insanın tələbatlarını ödəyə biləcək yaradıcı və sərbəst məlumatların formalaşdığı bir qurumdur. Nəşriyyatların müxtəlifliyi müxtəlif kitab mağazalarının sayının çoxalmasına, o isə öz növbəsində kitab bazarında rəqabət şəraitinin yaranmasına gətirib çıxarır. Bu vəziyyət nəşirləri və mağazalarını yeni strategiya yaratmağa təşviq edir ki, o da daha çox müştəri cəlb etməyə imkan verir. Nəşriyyat repertuarının formalaşması bu prosesdə aparıcı rollardan birini oynayır.

Nəşriyyat repertuarı – ədəbi, musiqi, təsviri sənət əsərlərinin kitab nəşrlərində təşkili və bu kitab nəşrlərinin nəşriyyat işi vasitələri ilə əks olunması yollarının məcmusudur”. Bu prosesdə repertuar yaratmaq strategiyasının ilk növbədə nəşriyyatın xüsusiyyətlərinə, hədəf auditoriyasına və coğrafi məkana əsaslanması vacibdir.

Hazırda ölkəmizdə geniş nəşriyyat şəbəkəsi mövcuddur ki, onlardan biri də Milli Elmlər Akademiyası sistemində fəaliyyət göstərən “Elm” nəşriyyatıdır. “Elm” nəşriyyatı yalnız ayrı-ayrı elm sahələrinin inkişafına deyil, həm də bütövlükdə ölkəmizdə kitab nəşrinin yüksəlişinə əhəmiyyətli töhfələr vermişdir.

İxtisaslaşdırılmış “Elm” nəşriyyatında əsasən Azərbaycan alimlərinin elmin bütün sahələrinə dair orijinal əsərləri və məcmuələri buraxılır. Nəşriyyat çoxcildli “Azərbaycan tarixi” (3 cildə), “Azərbaycan geologiyası” (7 cildə), “Azərbaycan florası” (8 cildə), “Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi” (3 cildə) kitablarını, “Azərbaycan nefti”, “Azərbaycan mikroflorası”, “Azərbaycan xalçaları” monoqrafiyalarını, “Azərbaycan elm və mədəniyyət xadimləri” seriyasından bibliografik göstəricilər və s. əsərləri çapdan buraxmışdır. Təkcə “Azərbaycan elm və mədəniyyət xadimləri” seriyasından bibliografik göstəricilərin 1980-ci ilə qədər 49 buraxılışı olmuşdur.

“Elm” Redaksiya-Nəşriyyat Poliqrafiya Mərkəzi 2001-ci ildə Milli Elmlər Akademiyası institutlarının hazırladığı bir çox kitabların, o cümlədən çoxcildliklərin və fundamental əsərlərin nəşrini həyata keçirmişdir. Belə ki, uzun müddət ərzində hazırlanan yeddicildlik “Azərbaycan tarixi”-nin 5 və 6-cı cildləri çap edilmiş, 1941-2002-ci illəri əhatə edən sonuncu – 7-ci cildi isə çapa hazırlanmışdır.

“Azərbaycan tarixi” çoxcildliyinin V cildində XX yüzilliyin son

dərəcə mühüm hadisələrlə zəngin olan ilk iki onilliyi işıqlandırılmışdır.

Azərbaycan xalqının bütün həyat sahələrini əhatə edən köklü dəyişikliklərin baş verdiyi həmin dövrdə kapitalist istehsal münasibətlərinin iqtisadiyyatda aparıcı mövqe tutması, maarifçiliyə əsaslanan milli özünüdərk və ictimai şüurun milli dövlətçiliyi bərqərar etməklə nəticələnən böyük bir inkişaf mərhələsi keçməsi, ədəbiyyat və mədəniyyətin coşqun inkişafı, sosial-iqtisadi təkamül, cəmiyyətin digər mühüm proses və hadisələri bu cildə diqqət mərkəzinə çəkilmişdir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulması ilə nəticələnən milli-azadlıq hərəkatından geniş bəhs olunan bu cildə Cümhuriyyətin müxtəlif sahələrdəki fəaliyyəti və onun süqutuna səbəb olan amillərlə yanaşı, milli dövlət quruculuğunda mühüm tarixi-siyasi əhəmiyyəti də şərh edilir. Cildin redaktorları Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü Mahmud İsmayılov və tarix üzrə fəlsəfə doktoru Nigar Maksvelldir.

Həmin il nəşr olunmuş VI cildə Vətən tarixinin mürəkkəb və ziddiyyətli dövrlərindən biri olan 1920-1930-cu illərin uğurlu və məşəqqətli tarixi hadisələri nəzərdən keçirilir. Sovet hakimiyyətinin qurulması, “milli” dövlət quruculuğu, sənayeləşdirmə və kollektivləşdirmə, mədəni həyat, idarəetmənin zorakılıq, görünməmiş cəza tədbirləri ilə müşayiət olunan inzibati-amirlik sistemi, eləcə də yeni cəmiyyət qurmağın bütün ağırlıqlarını çiyinlərində daşıyan milyonlarla zəhmətkeşin gərgin əmək fəaliyyəti indiyədək öyrənilməmiş arxiv sənədləri və dövrü mətbuat materialları əsasında tam və hərtərəfli şərh olunur. Bu cildin redaktoru akademik Cəmil Quliyevdir.

Məlumat üçün qeyd edək ki, “Azərbaycan tarixi” çoxcildliyinin 1, 2 və 4-cü cildləri 1998-ci, 3-cü cildi 1999-cu, 5 və 6-cı cildləri 2001-ci, 7-ci cildi isə 2003-cü ildə nəşr edilmişdir. Daha sonra həmin kitabın 1, 2, 3 və 4-cü cildləri 2007-ci, 5, 6 və 7-ci cildləri isə 2008-ci ildə təkrar nəşr olunmuşdur.

Tanınmış Azərbaycan hüquqşünası, hüquq elmləri doktoru, professor Ağababa Rzayevin “Nəsirəddin Tusi: həyatı, elmi, dünyagörüşü” monoqrafiyasını Milli Elmlər Akademiyasının İctimai-Siyasi Tədqiqatlar və İnformasiya İnstitutu çapa təqdim etmişdir. Qeyd edək ki, bu monoqrafiya ilk dəfə 1996-cı ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Şərqsünaslıq institutunda nəşrə hazırlanmış, akademik Ziya Bünyadovun redaktorluğu ilə çap olunmuşdur. 2001-ci ildə işıq üzü görmüş yeni nəşrin redaktorları isə R.Əhmədov, Q.Camalov, rəssamı Nəcəfquludur.

Professor Teymur Kərimlinin “Nizami və tarix” monoqrafiyasını “Elm” nəşriyyatı 2002-ci ildə 244 səhifə həcmində çap etmişdir. Kitabın

elmi redaktoru Azərbaycan MEA-nın müxbir üzvü, professor Yaşar Qarayevdir.

Bundan başqa, “Elm” nəşriyyatı həmin dövrdə Yaşar Qarayevin “XIX-XX əsrlər Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi”, T.Mustafazadənin “XVIII yüzillik və XIX yüzilliyin əvvəllərində Osmanlı-Azərbaycan münasibətləri”, M.Mahmudovun “Mətnin formal təhlil sistemi”, F.Səmədovanın “Azərbaycan nefti və onun komponent tərkibi”, H.Quliyevin “Materiyanın ədəbi hərəkəti”, Q.Məmmədovun “Azərbaycanda torpaq islahatı: hüquqi, elmi və ekoloji əsasları”, üçcildlik “Azərbaycan fəlsəfəsi tarixi”nin I cildini və s. kitabları da nəfis şəkildə çapdan buraxmışdır.

Ümumiyyətlə, 2001-2002-ci illərdə “Elm” nəşriyyatının çap etdiyi elmi əsərlərin həcmi 600 çap vərəqindən çox olmuş, 300 çap vərəqindən artıq dövrü nəşr buraxılmışdır.

Bütün bunlarla yanaşı, “Elm” Redaksiya-Nəşriyyat Poliqrafiya Mərkəzi Milli Elmlər Akademiyasında keçirilən müxtəlif məzmunlu tədbirlərlə bağlı materialların, hesabatların və digər xidməti sənədlərin nəşrini də operativ şəkildə həyata keçirmişdir.

“Elm” nəşriyyatının çap etdirdiyi müxtəlif məzmunlu sənədlər istər məzmun, istərsə də keyfiyyət baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Yarandığı dövrdən indiyə kimi nəşriyyatın əsas iş prinsipi xüsusi axıcılığı və dominantlığı ilə səciyyələnir. Müxtəlif məzmunla malik elm sahələrinin nəşr fəaliyyəti məhz bu nəşriyyat tərəfindən ərsəyə gətirilərək Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının gələcək inkişafına mühüm töhfələr verir.

Beləliklə, “Elm” Redaksiya-Nəşriyyat Poliqrafiya Mərkəzinin 2001-2002-ci illər ərzində hazırlayıb çapdan buraxdığı nəşrlərin müşahidəsi onu göstərir ki, repertuarın formalaşması hər hansı bir nəşriyyatın marketing siyasətinin ayrılmaz hissəsidir.